תורת הטהרה

טהרות בעיין
רשת כוללים ללימוד סדר טהרות בעיין

משמרת הטהרה

שאלות ותשובות בעניני סדר טהרות בחיי המעשה לכשיבנה בית המקדש במהרה בימינו

גליון 72 וישלח תשפ"ז

דבר העורך

אם אין אני לי מי לי ואם לא עכשיו אימתי. דבריו הקדושים של הלל הזקן צריכים להיות נר לרגלינו. אף אחד לא יעבוד במקומך, ולא לדחות שום דבר. אם לא נשקיע כעת בלימוד דיני הטהרה נמצא את עצמינו לפתע במצב בלי נעים... מה זה אב הטומאה, ראשון, שני, איזה אוכל מקבל טומאה ובאיזה אופן, מה זה הכשר, רצון, איזה כלים מטמאים ואיזה לא, מה זה מדרס ומהו מרכב, והרשימה עוד ארוכה.

ואם כי הלכות הטהרה רבים ואינם שגורים בפינו אך עלינו להשתדל להוסיף ולברר ולא עליך המלאכה לגמור, אך אין אתה בן חורין ליבטל הימנה.

ואם לא עכשיו אימתי?!

בגליון זה מופיע מידי שבוע משנה מסדר טהרות עם פירוש בהיר ומאיר עיניים הנותן ידיעה רחבה במושגים העמוקים של סדר טהרות, בשילוב שאלות מחיי המעשה הממחישות את המושגים הנלמדים במשנה. ואם לא עכשיו אימתי?!

ניתן לשלוח שאלות בעניני טהרות הנוגעים לחיי המעשה לדוא"ל:
t402422@gmail.com

וכן במכשירי קהילות קופת תורת הטהרה בשליחת הודעה למנהל הקופה, או בנדרים פלוס בקופת אהלי תורה- קטגוריה גליון משמרת הטהרה, ונשתדל אי"ה להשיב עליהם.

בברכת הטהרה

משמרת הטהרה

אסיפת חברי מערכת הכשרות היתה מלווה בהתרגשות רבה. לא הרי אסיפה זו כשאר האסיפות הקודמות. באסיפות הקודמות נדונו רק שאלות הכשרות, החששות והפתרונות השונים, אך באסיפה זו הנושא היה שונה לגמרי. השאלה שעמדה על הפרק היתה כיצד ניתן לפקח על טהרת המאכלים.

עם פרוץ הטהרה בישראל נתוספו מדי יום אלפי משפחות "חברים" שבקשו לאכול חולין בטהרה, ונוצר צורך דחוף להקים גוף מיוחד במערכת כשרות בשביל לפקח על הטהרה.

חברי הבד"צ התאספו יחדיו לדון בדרכים השונות בפיקוח על יצור אוכל טהור. אחד מותיקי המשגיחים על חומרי הגלם הציע את האפשרויות השונות לחלופת חומר גלם המיוצרים בחו"ל וטמאים בטומאת ארץ העמים, והרבנים דנו בכובד ראש איזה חומר נחשב ראוי לאכילה ומקבל טומאה ואיזה אינו ראוי אף לאכילת כלב ואינו מקבל טומאה.

כמו כן דנו בדרכי השיווק השונות. כי כדי שהמאכל ישאר טהור עד שיגיע לבית ה"חבר" לא מספיק יצור בטהרה, אלא יש לפקח שכל הדרך מיציאת המאכל משערי המפעל לא נגע בו ולא הזיזו אדם טמא, ואם את הנגיעה אפשר לפתור בקלות באמצעות אריזות אטומות, הרי את הזזת המאכל אין אפשרות למנוע את הטומאה בלי השגחה צמודה. מספיק שיכנס עם הארץ או גוי לצרכניה ויזיז מצרכים שונים פה ושם על המדפים וכל מה שהזיז הוא בחזקת טמא.

טמא שנגע בפירות שלא הוכשרו לקבל טומאה אינו מטמא אותם

האסיפה התארכה ורעיונות שונים עלו וירדו. עד שקם אחד הרבנים והכריז: רבותי כבר הגיע זמן מנחה, ובנתיים צריך פיתרון מיידי לטווח הקצר "עזרה ראשונה", מה יעשו אלו שכבר קבלו חבירות ולא מגדלים בחצר שלהם ירקות או תבואה, האם הם יאלצו בנתיים לוותר על אכילת חולין בטהרה?

אך לעומתו השיב אחד הרבנים כי בנתיים ניתן לשווק פירות וירקות לא מוכשרים, וכן חטה שעדיין לא הוכשרה או קמח מטחינה יבישה, כך שבנתיים ניתן איכשהו להסתדר.

מהו הפתרון של פירות שלא הוכשרו והאם אכן זה מועיל?

תשובה. שנינו במשנה עוקצין פ"ג מ"א כל האכלים המיוחדים לאדם צריכין הכשר ואינן צריכים מחשבה, דהיינו שאוכל שעדיין לא באו עליו אחד משבעה משקים שהם מים, יין, דם שמן, חלב, טל ודבש, אינו מקבל טומאה. ולכן ניתן לשווק פירות וירקות שלא באו עליהם משקים, וגם אם יגע בהם או יזיז אותם אדם טמא לא יקבלו טומאה עד שיוכשרו במים.

לזכות ידידנו הר"ר א. ג. שיחי' לשפע ברכה והצלחה וסייעתא דשמיא בכל מעשי ידיו

נערך ע"פ ספר הלכתא למשיחא להגרש"ב אלון שליט"א, וספר דורש לציון קיצור דיני טהרות להרב שמעון ארנטרוי שליט"א. בכל עניני הגליון ניתן לפנות לטל 0527655009 בשעות בין הסדרים או בדוא"ל: t402422@gmail.com

משנת הטהרה

נערך ע"פ ספר מתנה אבריהם על משניות סדר טהרות
מאת הרה"ג ר' אברהם יוסף פוגל שליט"א

עוקצין פ"כ מ"י

יש צריכין הכשר ואינן צריכים מחשבה, מחשבה והכשר, מחשבה ולא הכשר, לא הכשר ולא מחשבה. כל האכלים המיחדים לאדם צריכין הכשר ואינן צריכים מחשבה

יש צריכים הכשר, ואין צריכים מחשבה.

במשנה טהרות פ"ח מ"ו, איתא כלל אמרו בטהרות כל המיוחד לאוכלי אדם, טמא עד שיפסל מאכילת הכלב, וכל שאינו מיוחד לאוכל אדם טהור, עד שייחדנו לאדם, וכל דבר שאינו עומד לאכילת אדם אינו מקבל טומאה, עד שיחשוב עליו לאכילת אדם.

כמו"כ יש עוד הלכה, דבכדי שהאוכל יקבל טומאה, הוא צריך הכשר מים.

והמשנה כאן מחלקת את האוכלים לפי הדינים הללו, שיש צריכים רק מחשבה, ויש שצריכים גם הכשר, ויש שצריכים רק הכשר, ולא מחשבה.

וההדין הראשון הוא דברים שצריכים הכשר, ואינם צריכים מחשבה, והם דברים העומדים לאכילת אדם, שלא צריכים מחשבה, כיון שהם מיועדים לאכילת אדם, אולם הכשר הם צריכים.

מחשבה, והכשר.

הם דברים שאינם מיועדים לאכילת אדם, ומש"ה הם צריכים מחשבה, והכשר הם צריכים כשאר אוכלים, שצריכים הכשר כדי לקבל טומאה.

מחשבה ולא הכשר, לא הכשר ולא מחשבה.

שיש דברים שהוכשרו, רק הם לא אוכל בדיוק, ולכן הם צריכים מחשבה לעשות אותם לאוכל, או שהם אוכל גמור, שלא צריכים מחשבה, וגם הם מוכשרים כבר, שאינם צריכים הכשר.

כל האוכלין המיוחדין לאדם, צריכים הכשר, ואינם צריכים מחשבה.

המשנה מתחילה לבאר את הכלל הראשון, דמה שמיוחד לאדם לא צריך מחשבה, כיון שממילא הוא מיועד לאדם, רק צריך הכשר ככל האוכלים שלא הוכשרו.

והנה צריך לדון בדברים הצריכים מחשבה והכשר, מה קודם, מחשבה, או ההכשר, דיתכן שלא יועיל הכשר לפני מחשבה, כמו שלא מועיל הכשר במחובר, אולם יתכן שאין נפ"מ אם המחשבה קודמת להכשר, או שהכשר קודם למחשבה, ובמשנ"א כתב וז"ל, ומחשבה תהא קודמת להכשר, עכ"ל.

ולכאורה הפשט הוא, שקודם כל צריך שהמחשבה תעשה את האוכל לאוכל, ורק אחר כך שזה אוכל, צריך להכשיר אותו, כיון שאוכל לא מקבל טומאה בלא הכשר.

בפרשת שמיני פי"א, פסוק ל"ח, כתוב וכי יתן מים על זרע, ונפל מנבלתם עליו, טמא הוא לכם, וברש"י שם, אף משנוגב מן המים שלא הקפידה תורה אלא להיות עליו שם אוכל, ומשירד לו הכשר קבלת טומאה פעם אחת, שוב אינו נעקר הימנו, עכ"ל.

ומבואר ברש"י, שהאוכל מקבל שם אוכל ע"י ההכשר, והרמב"ן שם בפסוק ל"ז, כתב וטעם ההכשר, כי לכלוך השרץ והמטמאים ידבק במאכלים בלחות, ולא כן ביבשים, ועשתה תורה הרחקה יתירה לטמא המוכשרים במים, וניגבו שלא ניתן דברינו לשיעורים וכו', עכ"ל.

פירות שבאו עליהם משקים הוכשרו לקבל טומאה

ומבואר דלא כרש"י, שההכשר נותן שם אוכל, אלא כשהאוכל רטוב, יותר נדבק עליו משרץ ומשאר טומאות, ולכן התורה טימאה ברטוב, ובכדי שלא יהיה נתינת הדברים בשיעורים, שרק רטוב טמא, ולא יבש, אמרה תורה שאחר הכשר גם ביבש מקבל טומאה.

ומעתה בשלמא לדעת הרמב"ן שההכשר לא נותן דין אוכל, בודאי שצריך קודם מחשבה לעשות אותו לאוכל, ואח"כ הכשר, אולם לרש"י שההכשר נותן לאוכל שם אוכל, ומחשבה גם נותנת שם אוכל, מדוע צריך שהמחשבה תיהיה קודמת להכשר דוקא, הרי שתי הדברים הללו הם אותו דבר.

וצ"ל, שבאמת המחשבה וההכשר הם שני דברים נפרדים, דבכדי לקבל טומאת אוכלים צריך דבר ראשון שהדבר יהיה אוכל, דאם הוא לא אוכל זה כלום, ובכדי שהדבר שהוא לא ברור שהוא אוכל שיהיה לאוכל, מספיק מחשבה להפוך אותו למציאות גמורה של אוכל, אולם סובר רש"י דגם לאחר שזה ניהיה למציאות גמורה של אוכל, עדיין אין לו שם אוכל, היכא שהאוכל לא מוכשר, משום שהאוכל נותן לאוכל שם אוכל, ורק אוכל שיש לו שם אוכל מקבל טומאת אוכלים, וא"כ מובן מאד מדוע קודם כל צריך מחשבה לתת לאוכל שם אוכל, צריך גם הכשר כדי שיהיה לאוכל שם אוכל, ואז שיגיע בו שרץ, או שאר טומאות, הוא יקבל טומאת אוכלים.

לשאלות ניתן לפנות למחבר בטל: 0504106034